

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL ÉS SZERVEITŐL SZÁRMAZÓ
KÖZLEMÉNYEK

BIZOTTSÁG

A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról

(2008/C 14/02)

(Ez a közlemény a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapításának módjáról szóló korábbi értesítések helyébe lép)

REFERENCIA-KAMATLÁB ÉS LESZÁMÍTOLÁSI KAMATLÁB

Az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében a Bizottság igénybe veszi a referencia-kamatlábát és a leszámítolási kamatlábát. A referencia-kamatlábakat és a leszámítolási kamatlábakat a piaci kamatlábak helyettesítésére használják, a támogatás támogatástartalmának mérése céljából, különösen több részletben történő kifizetés esetén, valamint a kamattámogatási programokból származó támogatáselem kiszámításához. Az említett kamatlábakat használják a *de minimis* szabálynak, valamint a csoportmentességi rendeleteknek való megfelelés ellenőrzésére is.

A REFORM HÁTTERE

A referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítására szolgáló módszer felülvizsgálatának legfőbb indoka az, hogy a szükséges pénzügyi paraméterek nem állnak mindig rendelkezésre minden tagállamban, különös tekintettel az újonnan csatlakozottakra ⁽¹⁾. Ezenfelül a jelenlegi módszer az adós hitelképességének és kölcsönbiztosítékainak számításba vétele érdekében is továbbfejleszhető.

Ezért e közleményében a Bizottság új módszert mutat be a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítására. A javasolt megközelítési mód a jelenleg érvényben lévő, minden tagállam által elfogadott és könnyen alkalmazható eljárásból indul ki egy olyan új módszer kialakítása érdekében, amely megszünteti a jelenlegi hiányosságok egy részét, összeegyeztethető mindazokkal a különféle pénzügyi rendszerekkel, amelyek az Európai Unióban használatosak (különös tekintettel az új tagállamokra), ugyanakkor alkalmazása továbbra is egyszerű marad.

TANULMÁNY

A Versenypolitikai Főigazgatóság megbízásából készített tanulmányában ⁽²⁾ a Deloitte & Touche cég egy olyan rendszert javasol, amely két pillére épül: egy „általános” és egy „összetett” megközelítési módszerre.

⁽¹⁾ E tagállamokban jelenleg azok a referencia-kamatlábak vannak érvényben, amelyeket a tagállamok tájékoztatásukban a megfelelő piaci kamatlábak alapján reálisként jelöltek meg. E kamatlábak megállapítási módszere tagállamonként eltér.

⁽²⁾ E tanulmány elérhető a Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/

Az általános megközelítési módszer

Az általános megközelítési módszer alkalmazása esetén a Bizottság negyedévenként közzétesz egy különféle – 3 hónapos, 1 éves, 5 éves és 10 éves – lejáratú időkre és különböző pénznemekre vonatkozóan kiszámított alap-kamatlábát. Ehhez az IBOR kamatlábakat ⁽¹⁾ és az eladási swap-tételt (ask swap rate) használják, illetve a paraméterek hiányában az államkötvényekre alkalmazott kamatlábakat. A kölcsönökre vonatkozó referencia-kamatláb meghatározásához használt prémiumot a hitelfelvevő hitelképessége és a rendelkezésére álló biztosíték alapján számítják ki. A vállalat hitelminősítése alapján (mely minősítés nagyvállalatok esetében hitelminősítő intézetektől, KKV-k esetében pedig bankoktól származik) az alapesetben (általános hitelminősítés és általános mértékű biztosíték esetében ⁽²⁾) alkalmazandó kamatfelár 220 bázispontot jelent. A felár „alacsony” hitelképesség és alacsony mértékű biztosíték esetén elérheti akár a 1 650 bázispontot is.

Összetett megközelítési módszer

Ez a módszer lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy a számítás elvégzésével egy független intézményt bízzanak meg – például a nemzeti bankot –, amely az általános módszernél gyakrabban és több lejáratú időre vonatkozóan kiszámított méltányos referencia-kamatlábát tesz rendszeresen közzé. E módszer alkalmazását az indokolhatná, hogy a megbízott intézmény a rendelkezésére álló pénzügyi és banki adatokat jobban ismeri és azokhoz könnyebben hozzáférhet, mint a Bizottság. Ebben az esetben a számítási módszereket a Bizottság és egy külső könyvvizsgáló hitelesítené. E megközelítési módszer használata esetén – bizonyos esetekben – elképzelhető a kivülmaradás (opting out).

Gyenge pontok

A két módszer gazdasági jelentősége ellenére bizonyos nehézségekre fel kell hívni a figyelmet.

Az általános megközelítési módszer esetében:

- Nem oldja azt a problémát, hogy az új tagállamokban bizonyos pénzügyi adatok nem állnak rendelkezésre, és újabb, nem könnyen hozzáférhető paraméterekkel bővíti azok sorát.
- Az általános megközelítési módszer előnyben részesítheti a nagyvállalatokat a kis- és középvállalkozások rovására, amelyek vagy nem rendelkeznek minősítéssel, vagy az kevésbé előnyös számukra (elsősorban a hitelezőnél jelentkező információs aszimmetria miatt). Számos vitára adhat alkalmat a hitelképesség és a biztosítékek szintje alapján alkalmazandó prémium kiszámítási módszereit illetően.
- Nem könnyíti meg a tagállamok feladatát, különösen tekintettel a *de minimis* szabálynak és a csoportmentességi rendeleteknek való megfelelés ellenőrzéséhez szükséges számításokra.

Az összetett megközelítési módszer esetében:

- Az összetett módszer az állami támogatási rendszerekre alkalmazva okozhat problémát: a piaci kamatlábak ingadozása miatt a valamely hitelprogram alapjául szolgáló kamatláb és az éppen érvényes referencia-kamatláb közötti különbség olyan előnyös lehet a hitelfelvevő számára, hogy egyes intézkedések összeférhetetlenné válhatnak az állami támogatásra vonatkozó szabályokkal.
- A kamatlábak negyedévenkénti kiigazítása tovább bonyolíthatja az ügyek kezelését, mivel a kiszámított támogatási összeg jelentősen változhat az értékelési időszak kezdetétől a Bizottság végső döntéshozatalának időpontjáig.
- Ezek az intézkedések túlságosan bonyolultnak tűnnek és előfordulhat, hogy nem biztosítanak minden tagállam esetében egyformán méltányos bánásmódot.

ÚJ MÓDSZER

Az említett nehézségek elkerülése céljából a Bizottság olyan módszert javasol, amely:

- könnyen alkalmazható (különösen a tagállamok szempontjából, a *de minimis* szabály vagy a csoportmentességi rendeletek hatálya alá tartozó intézkedések kezelésekor),
- egyenlő elbánást biztosít minden tagállam számára, mivel a jelenlegi gyakorlattól kevésbé tér el, ugyanakkor megkönnyíti a referencia-kamatlábak alkalmazását az újonnan csatlakozott tagállamok számára,
- egyszerűsített kritériumrendszert alkalmaz, amely a vállalatok hitelképességét is figyelembe veszi, nem pusztán a vállalkozások méretét, amely túlzottan leegyszerűsítő kritériumnak tűnik.

⁽¹⁾ Pénzpiaci bankközi kínálati kamatláb.

⁽²⁾ Azok az esetek, ahol a címzett kielégítő minősítéssel (BB) rendelkezik, és a nemteljesítési veszteségráta 31 % és 59 % között van.

Ezen túlmenően e módszer lehetővé teszi a kiszámítási módszerek bizonytalanabbá és összetettebbé válásának elkerülését a Bázis II keretrendszer alkalmazása következtében állandó változásban lévő banki és pénzügyi környezetben, ami jelentős mértékben befolyásolhatja a tőkeallokációt és a bankok magatartását. A Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri a banki és pénzügyi környezet változásait, és szükség esetén további iránymutatással szolgál.

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A referencia-kamatlábak és a leszámítolási kamatláb megállapítására szolgáló módszer felülvizsgálatának legfőbb indoka az, hogy a szükséges pénzügyi paraméterek nem állnak mindig rendelkezésre minden tagállamban. Ezenfelül a jelenlegi módszer az adós hitelképességének és biztosítékainak számításba vétele érdekében is továbbfejleszhető.

Ezért a Bizottság a referencia-kamatláb megállapítására a következő módszert fogadja el:

- A kiszámítás alapja: 1 éves IBOR kamatlábak

Az alap-kamatláb a szinte minden tagállamban rendelkezésre álló egyéves pénzügyi kamatlábon alapul, amellyel a Bizottság fenntartja magának a jogot bizonyos esetekre vonatkozóan ennél hosszabb vagy rövidebb lejáratú idő alkalmazására.

Ahol az említett kamatlábak nem állnak rendelkezésre, ott a 3 hónapos pénzügyi kamatláb kerül alkalmazásra.

Megbízható vagy megfeleltethető adatok hiányában, valamint kivételes esetekben a Bizottság más számítási alapot is meghatározhat, az érintett tagállammal vagy tagállamokkal szoros együttműködésben és rendszerint a tagállami nemzeti banktól vagy bankoktól származó adatok alapján.

- Kamatfelárak ⁽¹⁾

Általában a következő kamatfelárak alkalmazandók az érintett vállalkozás hitelminősítésétől és a nyújtott biztosítékoktól ⁽²⁾ függően.

Bázispontban kifejezett kamatfelárak			
Hitelminősítési kategória	Biztosítékokkal való fedezettség		
	Magas	Általános	Alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	220	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/Pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokra vonatkozó különös rendelkezések alkalmazásának függvénye; e rendelkezéseket jelenleg a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi irányelv (HL C 244., 2004.10.1., 2. o.) és különösen annak 25. pontjának a) alpontja rögzíti, amely szerint a kölcsön kamatlábjának „legalábbis összehasonlíthatónak kell lennie a jól működő vállalkozásoknak nyújtott kölcsönöknél szokásos kamatlájjal, és különösen a Bizottság által elfogadott referencia-kamatlábakkal”. Így a megmentési támogatással kapcsolatos esetekben a legalább száz bázisponttal megemelt egy éves IBOR-kamatlábak alkalmazandók.

Az alapkamatlábhoz általában 100 bázispontot adnak. Ez a következő helyzetet tételezi fel: i. kielégítő hitelminősítéssel és magas szintű biztosítékkal rendelkező vállalkozásoknak adott kölcsönök, illetve ii. jó hitelminősítésű és általános mértékű biztosítékkal rendelkező vállalkozásoknak nyújtott kölcsönök.

⁽¹⁾ Amint a vizsgálatból kitűnik, a különbözet lényegében független a kölcsön lejáratú idejétől.

⁽²⁾ Általános mértékű biztosíték alatt a pénzügyi intézmények által a kölcsönök garanciájaként általában megkövetelt mértékű biztosíték értendő. A biztosítékok mértéke a nemteljesítéskori (LGD) veszteségrátával mérhető, ami a várható veszteség az adós kitérttségének százalékában, figyelembe véve a biztosítékokból és a fizetésképtelenség során értékesített vagyontárgyakból behajtható összegeket; ebből következően a nemteljesítéskori veszteségráta fordítottan arányos a biztosítékok érvényességével. E közlemény feltételezi, hogy a nagy mértékű biztosítékok 30 % alatti, illetve azzal egyenlő, az átlagos mértékű biztosítékok 31 % és 59 % közötti, és az alacsony mértékű biztosítékok 60 %-kal egyenlő, illetve annál magasabb nemteljesítéskori veszteséggel járnak. A nemteljesítéskori veszteségrátáról további részletek találhatók a „Bázis II: A tőkeszabályozási intézkedések és tőkeszabványok nemzetközi konvergenciája: Felülvizsgált keretrendszer – Teljes változat” című dokumentumban, amely az interneten elérhető a következő címen: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

Olyan hitelfelvevők esetében, akik nem rendelkeznek hitelfelvevői múlttal vagy mérlegszemléletű megközelítésen alapuló hitelminősítéssel, mint például bizonyos meghatározott célra létrehozott vállalkozások vagy új vállalkozások, az alap-kamatlábát (a rendelkezésre álló biztosítéktól függően) legalább 400 bázisponttal kell megemelni, és a kamatfelár nem lehet alacsonyabb, mint amit az anyacég esetében alkalmaznának.

A minősítéseknek nem szükséges meghatározott hitelminősítő intézetektől származniuk – a nemzeti hitelminősítő rendszerek vagy a bankok által a nemteljesítési ráták jelzésére használt minősítő rendszerek alkalmazása ugyanúgy elfogadható ⁽¹⁾.

A fenti kamatfelárak a piaci helyzet figyelembevételével időről időre felülvizsgálhatók.

– Aktualizálás

A referencia-kamatlábát évente egy alkalommal frissítik. Az alap-kamatlábát az előző év szeptemberében, októberében és novemberében feljegyzett 1 éves IBOR kamatlábak alapján határozzák meg. Az így rögzített alap-kamatláb január elsejével lép hatályba. A 2008. július 1-jétől 2008. december 31-ig tartó időszakra vonatkozóan a referencia-kamatláb kivételesen a 2008 februárjában, márciusában és áprilisában feljegyzett 1 éves IBOR kamatlábak alapján állapítják meg, a következő bekezdés alkalmazásának fenntartásával.

Annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a nagymértékű és hirtelen változásokat, minden olyan alkalommal aktualizálást kell végrehajtani, amikor a megelőző három hónap alapján számított átlagos kamatláb több mint 15 %-kal eltér az érvényben lévő kamatlábtól. Az új kamatláb a számításnál figyelembe vett hónapok elteltét követő második hónap első napján lép hatályba.

– Leszámítolási kamatláb: A nettó jelenérték kiszámítása

A referencia-kamatláb használandó leszámítolási kamatlábként is, a nettó jelenértékek kiszámítása céljából. E célra általában a 100 bázispontos fix kamatfelárral megnövelt alapkamatláb használandó.

– E módszer 2008. július 1-jétől érvényes.

⁽¹⁾ A leggyakrabban használt hitelminősítési rendszerek összehasonlítását lásd pl. a Nemzetközi Fizetések Bankja 207. számú munkadokumentumának 1. táblázatában:
<http://www.bis.org/publ/work207.pdf>